

царині, однак цей процес не є завершеним і потребує активізації, з огляду на прагнення України приєднатися до країн Європейського співтовариства.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКАМИ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПРАВА НА УПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВОМ

Бопевич П.С., к.ю.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
ННІПП НАВС

В останні роки спостерігається зростання кількості створених товариств з обмеженою відповідальністю. Умовами цього є привабливість для засновників (учасників) товариства наявності обмеженого характеру інвестиційних ризиків, а також спрощення процесу створення внаслідок скасування законодавчих вимог щодо розміру статутного капіталу товариства. В процесі створення та функціонування товариства його учасникам необхідно зважати на те, що ефективність діяльності товариства з обмеженою діяльністю, як одного з виду господарських товариств, безпосередньо залежить від створеної системи корпоративного управління. Чітке розмежування повноважень органів управління товариства дозволяє оперативно вирішувати питання, що виникають в процесі його діяльності, забезпечуючи при цьому дотримання прав та інтересів учасників товариства. Вирішення стратегічних питань діяльності товариств, як правило, зосереджується у вищому органі товариства – загальних зборах учасників.

В товаристві з обмеженою відповідальністю загальні збори учасників відповідно до положень Цивільного кодексу України та Закону України «Про господарські товариства» наділені виключною компетенцією щодо вирішення питань затвердження основних напрямків діяльності товариства, внесення змін та доповнень до статуту товариства, збільшення, зменшення статутного капіталу товариства, створення органів управління, вирішення питань щодо припинення товариства тощо. Прийняття рішення з цих питань безпосередньо залежить від волі учасників товариства.

Враховуючи те, що товариство з обмеженою відповідальністю, є товариством об'єднання капіталів, визначальний вплив на прийняття рішень загальних зборів учасників має той учасник, хто володіє значною часткою в статутному капіталі товариства. Підтвердженням цьому є положення статті 58 Закону України «Про господарські товариства», відповідно до яких кількість голосів учасників товариства при прийнятті рішень загальними зборами учасників визначається пропорційно їх частці в статутному капіталі товариства. Розмір частки учасника в статутному капіталі товариства визначається в процесі створення товариства та фіксується в статуті товариства. Положеннями частини 3 статті 144 Цивільного кодексу надано право учасникам товариства з обмеженою відповідальністю при його створенні внести в повному обсязі свій вклад до статутного капіталу товариства протягом одного року з моменту державної реєстрації товариства. Отже, до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства розмір часток кожного з учасників в статутному капіталі встановлюється виключно статутом.

На практиці виникають випадки, коли учасники товариства з обмеженою відповідальністю не виконують свого обов'язку щодо внесення свого вкладу до статутного капіталу в повному обсязі до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства. В такій ситуації відповідно до положень статті 144 Цивільного кодексу України загальні збори учасників приймають одне з таких рішень:

- про виключення із складу товариства тих учасників, які не внесли (не повністю внесли) свої вклади, та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі;
- про зменшення статутного капіталу та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі;
- про ліквідацію товариства.

Застосувати зазначені положення Цивільного кодексу України іноді практично неможливо, особливо, коли зазначена в статуті частка учасника товариства, який не сплатив її повністю (не вніс вклад), є значною та дозволяє учаснику блокувати прийняття зазначених рішень загальними зборами товариства. Бувають випадки, коли учасники товариства взагалі не ініціюють вирішення питання загальними зборами учасників щодо застосування наслідків невиконання певними учасниками свого обов'язку формування статутного капіталу. Це створює ситуацію невизначеності щодо подальшого порядку голосування на загальних зборах учасників та може суттєво заблокувати роботу товариства.

Варто вказати на існування суперечливої судової практики вирішення питань захисту прав учасників товариства, що повністю внесли свої вклади до статутного капіталу, оскільки прийняття рішення про виключення учасника з товариства, який не виконав обов'язку щодо внесення свого вкладу до статутного капіталу, зменшення розміру статутного капіталу та ліквідації товариства в даному випадку є компетенцією загальних зборів учасників, а не суду.

Конституційний Суд України в своєму рішенні від 05 лютого 2013 року вказав на необхідність законодавчого врегулювання ситуації, коли загальними зборами товариства не приймаються рішення за наслідками невиконання учасниками обов'язку щодо формування статутного капіталу товариства, фактично визнавши факт існування прогалини в законодавстві, що негативно впливає на права учасників товариства, що повністю внесли свої вклади до статутного капіталу товариства, проте позбавлені можливості в повній мірі впливати на діяльність товариства.

Отже, враховуючи вищезазначене, необхідною є розробка дієвого законодавчого механізму забезпечення діяльності товариств з обмеженою відповідальністю та захисту прав учасників товариства, що повністю внесли свої вклади до статутного капіталу товариства від неправомірної поведінки інших учасників товариства, які не виконують свого обов'язку щодо формування статутного капіталу товариства.

ШТРАФНИ САНКЦІЇ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ СТОРОНИ ГОСПОДАРСЬКОГО ДОГОВОРУ

Пономарьова Т.С., старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС

Згідно зі статтею 230 ГУ України штрафними санкціями визнаються санкції у вигляді неустойки, штрафу та пені, які учасник господарських відносин зобов'язаний сплатити у разі невиконання або неналежного виконання господарського зобов'язання. При цьому, згідно з положеннями статті 232 ГК можна дійти висновку, що у випадку порушення договірних зобов'язань стягнення штрафних санкцій є правом, а не обов'язком управленої сторони. Таким чином, передбачення у господарському договорі певної штрафної санкції не говорить про її обов'язкове застосування при порушенні договору, але, разом з тим, не виключає такої можливості. З огляду на це, штрафні санкції у господарському договорі мають, серед іншого, функцію стимулювання сторін до належного виконання такого договору.

На практиці більшість господарських договорів складаються таким чином, що умовам про відповідальність надається окрема увага, при цьому сторони аж ніяк не обмежуються законодавчо закріпленими розмірами штрафних санкцій. Дійсно, за порушення, наприклад, строку оплати за договором, управнена сторона, за загальним правилом, має право вимагати стягнення штрафної санкції у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми заборгованості у перерахунку на кожен день прострочення, однак, якщо сторони у своєму договорі обмежать виключно цією санкцією за прострочення, то постає питання щодо належного захисту інтересів кредитора, оскільки в умовах бізнесу така сума часто є надто незначною. З огляду на це, за вказане правопорушення сторони зазвичай передбачають більш жорсткі штрафи